

Beleidsplan Burgerschap

De Vaart

Versie: juni 2025

Voorwoord

Voor u ligt het document: burgerschap op de Vaart. Op kindcentrum de Vaart willen we op een vreedzame, leerzame en constructieve manier met elkaar de samenleving leren kennen. De school is een ideale omgeving om kinderen te leren omgaan met verschillende basiswaarden, een verdraagzame houding te ontwikkelen, om met begrip en respect voor jezelf en een ander te leren omgaan en om het democratisch Nederland te leren kennen. Het stappenplan: 'Hoe geef je vorm aan burgerschap' en 'IJKpunten voor goed burgerschapsonderwijs' zijn handvatten geweest om dit plan vorm te geven.

Tijdens en na het opstellen van dit document heeft Maxe de Rijk van Expertisepunt Burgerschap het plan getoetst en voorzien van waardevolle feedback.

Het demografisch aspect is bijzonder toegelicht. Na onderzoek komen de volgende punten bij onze populatie sterk naar voren:

- Gezonde leefstijl en duurzaamheid
- Eenzaamheid

In dit plan kunt u lezen op welke manier we op De Vaart hier invulling aan geven.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Visie	4
Leerdoelen	7
Onderwijsinhoud	8
Aanpak	9
Aanpak per leerjaar	10
Schoolklimaat	15
Professionalisering	17
Kwaliteitszorg	18
Resultaten	19
Verbinding	20
Bijlagen:	20
Evaluatiekaart groep 1-2	21
Evaluatiekaart groep 4 t/m 6	23
Evaluatiekaart groep 7/ 8	25
Burgerschap doelenkaart groep 5 t/m 8	27
Poster voeding	31
Quickscan burgerschap	32
Kwaliteitskaart Burgerschap	33

Visie

Burgerschap Op De Vaart

Wij bieden basisonderwijs en kinderopvang aan voornamelijk kinderen uit de Rivierenwijk en Molenwijk. Deze wijken kenmerken zich door grote sociaaleconomische verschillen. Wij zien dit terug in onze leerlingpopulatie. Wij streven er daarom naar om een diverse en inclusieve gemeenschap te creëren, waarin wij kinderen maximale ontwikkelkansen willen bieden en waar iedereen gelijkwaardig wordt gewaardeerd en gerespecteerd.

Ons kindcentrum is een oefenplaats voor burgerschap. Wij leren kinderen kennis en vaardigheden aan en geven ze de ruimte om hiermee te kunnen oefenen, als voorbereiding op hun rol in de samenleving. Wij leren kinderen wie ze zijn en wat zij kunnen betekenen voor een ander en de wereld om zich heen.

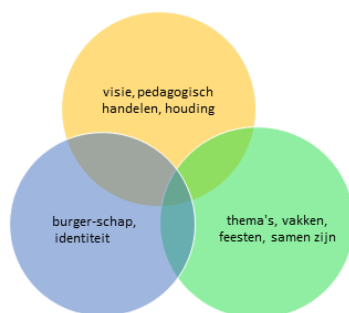
Wij sluiten aan bij de diversiteit van onze leerlingpopulatie, door kinderen kennis bij te brengen van soorten diversiteit en daarmee het respect voor verschillen te bevorderen.

Wij zetten de o.a. de Kanjertraining in om kinderen vanuit een veilige omgeving sociale competenties te leren en hiermee te kunnen oefenen: opkomen voor jezelf en de ander, samen beslissingen nemen, conflicten oplossen, omgaan met (sociale) media, je mening kunnen vormen en uiten, etc.

In ons brede aanbod brengen wij kinderen kennis en respect bij van de democratische rechtstaat.

We leren kinderen gezond en op een duurzame manier te leven. Goed voor jezelf zorgen (gezonde voeding) is niet voor alle kinderen van huis uit vanzelfsprekend. Daarom leren wij kinderen een gezonde leefstijl aan. Vanuit de gedachte dat als je goed voor jezelf zorgt, je ook een positieve bijdrage kunt leveren aan je omgeving.

Met ons aanbod, de thema's, activiteiten en vieringen sluiten wij aan op de actualiteit. En de behoeftes van onze leerlingpopulatie. Hierbij wordt er gekeken welke maatschappelijke vraagstukken er spelen en de ontwikkelingen, problematiek en trends in de Rivierenwijk en Molenwijk. Ons burgerschapsonderwijs is zo altijd in ontwikkeling.

Leerdoelen vanuit demografisch oogpunt:

In de wijk rondom de Vaart zijn veel bewoners met verschillende culturen, verschillende inkomens en verschillende normen en waarden. Op school is er een mix van westerse en niet westerse culturen, waarbij christelijk en islamitisch de godsdiensten zijn die het meest voorkomen. Al jaren besteden we veel aandacht aan deze verschillen en benadrukken ieders gelijkheid. Middels de Kanjertraining, klassengesprekken, thema's en feesten komen deze verschillen ruimschoots aan bod. Bij de Vaart staat diversiteit hoog in het vaandel.

Het unieke karakter van onze wijk – met haar culturele diversiteit, uiteenlopende sociaaleconomische achtergronden en verscheidenheid aan normen en waarden – vormt het vertrekpunt van ons onderwijs. Binnen deze context is het onze missie om een omgeving te bieden waarin ieder kind zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt. De samenleving waarin onze leerlingen opgroeien, vraagt om vaardigheden die verder reiken dan enkel cognitieve kennis. Daarom nemen wij onze wettelijke opdracht – het bijdragen aan de brede vorming van leerlingen – als uitgangspunt voor ons onderwijsaanbod.

Daarnaast wilden we graag nog kijken of we nog meer kunnen bieden aan juist onze populatie. Hiervoor hebben we een onderzoek gedaan in het kadaster. Daar kwamen meerdere punten uit naar voren. Zo is het percentage met overgewicht in onze wijk zeer zorgelijk. Als we dit dan vergelijken met wat de kinderen mee naar school nemen aan lunch en tussendoortjes, valt hier heel wat te winnen. Gezond eten, maakt (naast bewegen) een gezond lichaam. Hierdoor zit je prettiger in je vel en kun je de uitdagingen die de school en de samenleving je biedt op een fijne manier aangaan. Bij een gezonde leefstijl hoort ook duurzaamheid. Wat kun je zelf doen aan een beter milieu? Op de Vaart willen we hier meer aandacht aan besteden door middel van het op de juiste manier scheiden van afval en het meenemen van duurzaam en herbruikbaar materiaal. Ook worden er in de groepen projecten over duurzaamheid gehouden en wordt er een bezoek aan de huisvuilcentrale verzorgd.

Ook zijn er in onze wijk mensen die in eenzaamheid leven. Het team, de kinderen en de ouders willen hier ook graag meer aandacht aan besteden. Het is belangrijk de kinderen mee te geven dat we in deze maatschappij voor elkaar zorgen.

Op deze manier komen we op de volgende punten om de kinderen op de Vaart nog beter voor te bereiden op de maatschappij:

- **Gezonde leefstijl en duurzaamheid:**

- "Ik kan op een verantwoorde manier keuzes maken m.b.t. mijn voeding en weet waarom dit nodig is."

- "Ik weet wat mijn bijdrage kan zijn aan een beter milieu en wat er gebeurt met het afval dat we produceren."

- **Eenzaamheid in de wijk:**

- "Ik weet dat het belangrijk is om oog te hebben voor het welzijn van een ander en wat ik kan doen om eenzaamheid tegen te gaan."

Door deze domeinen doelgericht in ons onderwijs te verweven, willen we kinderen niet alleen voorbereiden op de maatschappij van vandaag, maar ook op de wereld van morgen. Hierbij staat betrokkenheid, eigenaarschap en samen leren centraal – van en met elkaar.

Leerdoelen

We besteden aandacht aan de 3 domeinen passend bij de bouwstenen van burgerschap en de behoefte van de leerlingenpopulatie. (op onze school.)

- Schoolcultuur
- Samenleving en democratie
- Maatschappelijke vraagstukken.

Op onze school vinden we het belangrijk dat de kinderen met respect voor zichzelf, de ander en de maatschappij om leren gaan. Onze populatie is zeer divers en het is daarom belangrijk elkaars waarden en normen te leren kennen en te respecteren. Als de kinderen van school komen, hebben ze deze vaardigheden nodig in de maatschappij. Op deze manier kunnen ze bijdragen aan een betere samenleving.

Na het bestuderen van de beschreven leerdoelen en bouwstenen behorend bij effectief burgerschap komen wij op de volgende leerdoelen:

A - Leerlingen leren van, door en over de waarden van de democratische rechtstaat.
BS 1.1 B - Leerlingen leren wat het inhoudt om samen beslissingen te nemen BS 2.1

C – Leerlingen leren respectvol om te gaan met verschillen tussen verhoudingen en opvattingen binnen onze diverse samenleving. BS 3.1

D - Leerlingen leren te reflecteren op het gemaakte werk BS 4.1

E - Leerlingen leren omgaan met verschillende emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten BS 4.1

F - Leerlingen leren om respectvol met elkaar om te gaan en conflicten vreedzaam op te lossen BS 5.1

G - Leerlingen leren om op te komen voor zichzelf of een ander, discriminatie en ongelijkheid te herkennen en benoemen B 6.1

H - Leerlingen leren over de effecten van de onlinewereld en hun rol hierin. B7.1

I - Leerlingen leren werken met digitale vaardigheden ook op creatief gebied. B7.1

J - De leerling verkent verschillende mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.

K- De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.

Onderwijsinhoud

We hebben met betrekking tot burgerschap een logische opbouw waaraan we van groep 1 t/m 8 aan de leerdoelen en burgerschapsvaardigheden werken (doorlopende leerlijnen)binnen het Kindcentrum. In de methodes: Faqta, Kanjertraining, Lijn 3 en Schoolschrijver, komen veelvuldig burgerschapsthema's aanbod.

Kijkend naar de bouwstenen en de daaruit voortkomende doelen, hebben we kijkend naar de leerjaren bepaalt welke lesstof bij de doelen hoort.

Per leeftijdsgroep besteden we daarnaast nog aandacht aan specifieke onderdelen. Deze zijn beschreven in onderstaand overzicht. Deze komen vanuit de visie van de verschillende vakgebieden.

Aanpak

Groep	Democratie	Participatie	Identiteit
Schoolbreed	-Alle groepen volgen Faqta, Kanjertraining en vanaf tweede halfjaar groep 3 de taalmethode Schoolschrijver. Groep '3 volgt 'Lijn 3" Deze methodes hebben de meeste raakvlakken met burgerschap. - We bezoeken voorstellingen aan Cool. - Bezoeken van musea. - Bezoeken van bibliotheek. - Er is ieder jaar een Vaartfeest voor de ouders, kinderen, het team. In het thema komt burgerschap jaarlijks terug. - We besteden aandacht aan pesten, wat kun je doen? Voor de groepen 3 t/m 8 zijn er Mediators, zij kunnen ingeschakeld worden bij een ruzie. We hebben een anti-pest brievenbus. Onze school heeft een vertrouwenspersoon. - We activeren kinderen betrokken te zijn bij onze school en hun eigen verantwoordelijkheid daarin. Alle groepen starten elk schooljaar met de startweken van de kanjertraining. Leerdoelen D en E staan hierin centraal. - Het Klokhuis en het jeugdjournaal worden vaak bij de lessen en thema's betrokken. - Portfolio: jaarlijks het 'Dit ben ik blad'. We laten kinderen zo nadenken wie ze zijn, wat ze leuk vinden op school en wat hun talenten zijn. - Om het jaar zijn er verkiezingen voor de leerlingenraad in groep 5 t/m 8. We bootsen hierbij de echte verkiezingen na. Kinderen leren zo over de democratische uitgangspunten.		
	De leerling leert:	De leerling leert:	De leerling leert
Groep 1/3	- Regels en afspraken maken - meedoen aan groepsgesprekken	- spreken en luisteren - nadenken over eigen rol - verschillen en overeenkomsten ontdekken tussen jezelf en een ander	- te onderscheiden ik en een ander - uiten van gevoelens - anderen te helpen - wat empathie is
Groep 4/6	-over monarchie, dictatuur en democratie	- over verschillen tussen goed en slecht en eigen verantwoordelijkheid hierin -over saamhorigheid in de klas - benoemen wat Nederlands erfgoed is. - d.m.v. een bezoek aan Hoogheemraadschap over water	- ontwikkelen van eigen inzichten - over verschillen in identiteit - over eigen mogelijkheden en zelfwaardering
Groep 7/8	- over monarchie, dictatuur en democratie - naspelen van verkiezingen - over de ontstaansgeschiedenis en de republiek - over rechtspraak -over kinderrechten -over machtsmisbruik, onderdrukking	- dat er verschillende geloven zijn en daar respect voor te hebben. - over verschillende opvattingen en meningen en daarin je eigen standpunt in te nemen en te kunnen bijstellen -over duurzaamheid d.m.v. projecten duurzaamheid en bezoek HVC -d.m.v. musical en kamp jezelf positief neer te zetten	- verantwoordelijkheid nemen: lunch met buurtbewoners - wat is een vooroordeel? - over een multiculturele samenleving.

		en je sociale vaardigheden te oefenen.	
--	--	--	--

- Alle kinderen vanaf groep 5 krijgen vanuit de bibliotheek sociale-media lessen. De groep 5 doet dit door mee te doen aan het project Level up van de bibliotheek. De groepen 6, 7 en 8 door de lessen veilig puberen.
- Vanuit methode Faqta worden ook lessen sociale media gegeven.

Aanpak per leerjaar

Schema burgerschap per leerjaar:

Rood: Kanjertraining:

Per leerjaar behandelen we het bijbehorend boek of werkboek. Deze worden in een jaar geheel behandeld. Alle aangeboden doelen worden dus aangeboden. Tijdens de kanjertrainingslessen leren de kinderen de volgende punten:

1. Op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen.
2. Constructief conflicten op te lossen.
3. Verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap.
4. Een open houding aan te nemen tegenover verschillen tussen mensen.
5. Volgens welke principes onze democratische samenleving is ingericht.

Kanjertraining zegt hier zelf het volgende over:

Burgerschap

In maart 2024 heeft het SLO nieuwe conceptkerndoelen burgerschap en digitale geletterdheid opgeleverd. Kanjertraining biedt al veel aandacht aan burgerschap. Er zijn 6 kerndoelen waar de Kanjertraining op aansluit. 1) Schoolcultuur, 2) Diversiteit, 3)

Democratische waarden, 4) Maatschappelijke betrokkenheid, 5) Democratische betrokkenheid en 6) Maatschappelijke vraagstukken. Bij de recente herziening van de lesmaterialen in de bovenbouw hebben we al geanticipeerd op deze kerndoelen. Zo is inmiddels meer aandacht voor diversiteit en inclusie. Verschillende voorbeelden op het gebied van handicaps, diverse gezinsvormen, etniciteit en cultuur komen nu terug in het lesmateriaal. Ook zijn er nieuwe themalessen ontwikkeld over bijvoorbeeld de vrijheid van meningsuiting, normen en waarden, vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Toegevoegd worden lessen over maatschappelijke betrokkenheid. Het streven van Kanjertraining is om alle sociaal-emotionele aspecten van burgerschap een plek te geven binnen onze methode. Wel zijn er 2 bewuste uitzonderingen. Alles wat te maken heeft met parlementaire democratie, vinden wij beter passen binnen het vakgebied geschiedenis en staatsinrichting. Net zoals de verschillen en overeenkomsten tussen geestelijke stromingen beter behandeld kunnen worden bij aardrijkskunde en/of Godsdienstonderwijs.

Paars: Faqta:

De 2 bewuste uitzonderingen die Kanjertraining heeft gemaakt bieden we aan bij Faqta. Per leerjaar vanaf groep 5 wordt er een thema burgerschap aangeboden. In de leerlijn 'Burgerschap & Maatschappij' leren de leerlingen over de Nederlandse samenleving en welke waarden en normen hier gelden. Ze leren over de werking van onze democratie en ontdekken hoe ze zelf als burger actief kunnen deelnemen aan de maatschappij. In het schema staat welke doelen dan worden behandeld. Deze doelen passen goed bij de democratische doelen van burgerschap. De andere thema's die per leerjaar worden behandeld, behandelen ook veel democratische leerdoelen van burgerschap. Welke doelen dit zijn kunnen de leerkrachten en leerlingen precies zien op de checklist voor de leerkrachten en de afvinklijsten voor de leerlingen.

Groep 5: Leven in Vrijheid!

Groep 6: Wat een regel!

Groep 7: Onze democratie

Groep 8: De toekomst van Nederland

Daarnaast doen wij de tegels rond digitale geletterdheid & mediawijsheid. In de leerlijn 'Digitale geletterdheid & Mediawijsheid' leren de leerlingen over het omgaan met digitale middelen in een digitale maatschappij. Ze leren over de gedragsregels, mogelijkheden en risico's die komen kijken bij je online bewegen.

Groep 5: Digi basis

Groep 6: Het web op

Groep 7: De wereld in je hand

Groep 8: Als een digibaas

Geel: Staal

Vanaf schooljaar 2024-2025 zijn wij overgestapt op een nieuwe taalmethode: "Schoolschrijver".

Dit is een methode voor het lees- en schrijfonderwijs op de Vaart. De volgende doelen worden op de volgende manier in de nieuwe methode aangeboden.

- *De leerlingen leren informatie te beoordelen in discussies en in een gesprek dat informatief of opiniërend van karakter is en leren met argumenten te reageren (kerndoel 3).*

De lessen sluiten thematisch aan bij de kerndoelen Omgaan met jezelf en de wereld.

In de lessen lezen en schrijven gaan de leerlingen met teksten aan de slag. Zij leren om informatie uit teksten te halen, over typen teksten, over fictie en non-fictie enz. Zo bouwen ze kennis op en ontwikkelen vaardigheid in het omgaan met informatie. Ze schrijven n.a.v. de informatie uit de teksten en ze bespreken de teksten met elkaar, in duo's, een groepje of klassikaal. De doelen voor mondelinge taalvaardigheid worden niet expliciet aangeboden, maar de leerlingen oefenen in iedere les het spreken en luisteren op een betekenisvolle manier.

- *De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het lezen van school- en studieteksten en andere instructieve teksten, en bij systematisch geordende bronnen, waaronder digitale bronnen (kerndoel 6).*

Dit sluit heel goed aan bij de lessen Lezen en schrijven, waarin de leerlingen verdiepend aan de slag gaan met teksten. Op een betekenisvolle wijze wordt gewerkt aan de leesstrategieën (voorspellen, samenvatten, verduidelijken, vragen stellen) en de leerlingen ontwikkelen inzicht in de tekststructuur. Verder is er aandacht voor deze vaardigheden in de lessen Studievoordigheid in week 7 en is er een eindopdracht in week 8 (de Meesterproef), waarin

leerlingen aan de slag gaan met de verzamelde informatie (die ook nog terug te vinden en geordend is op de kennismuur).

- NL7: De leerlingen leren informatie en meningen te vergelijken en te beoordelen in verschillende teksten.

Tijdens de lessen Lezen en schrijven worden er veel gesprekken tussen de leerlingen en klassikaal gevoerd over de tekst. Hierin vertellen de kinderen hun eigen meningen en vergelijken ze die met een andere klasgenoot.

- NL 8: De leerlingen leren informatie en meningen te ordenen bij het schrijven van een brief, een verslag, een formulier of een werkstuk. Zij besteden daarbij aandacht aan zinsbouw, correcte spelling, een leesbaar handschrift, bladspiegel, eventueel beeldende elementen en kleur.

De leerlingen sluiten elk thema af door het schrijven van een eindopdracht in week 8 (de Meesterproef), waarin leerlingen aan de slag gaan met de verzamelde informatie. Deze heeft verschillende vormen. De kinderen schrijven brieven, verhalen, verslagen, formulieren een werkstuk. Hierbij wordt aandacht besteed aan de bovenstaande punten: zinsbouw, spelling, leesbaarheid, bladspiegel, kleur en afbeeldingen/tekeningen.

Geel: Lijn 3

Bij elk thema zitten doelen verwerkt gekoppeld aan mondelinge communicatie met een steeds een nieuwe gespreksregel. De thema's: een nieuwe groep, De boom, smakelijk eten, mijn lijf en kunst, gaan wat dieper in op burgerschap en raken ook de andere leerdoelen.

De methode zegt hier het volgende over:

- Thematisch en betekenisvol: burgerschap is verweven met thema's die kinderen aanspreken. Bijvoorbeeld in thema's als 'Dit ben ik' en 'Wij samen' komen onderwerpen als identiteit, diversiteit en samenleven aan bod.
- Aandacht voor persoonsvorming: de methode stimuleert reflectie op jezelf en anderen, wat bijdraagt aan de ontwikkeling van sociaal-emotionele vaardigheden.
- Actief burgerschap: door gesprekken, samenwerkend leren en betekenisvolle opdrachten leren kinderen deelnemen aan de groep en verantwoordelijkheid nemen.

In onderstaand schema wordt aangegeven in welk jaar we aan welke leerdoelen werken.

	Leerdoel A	Leerdoel B	Leerdoel C	Leerdoel D	Leerdoel E	Leerdoel F	Leerdoel G	Leerdoel H	Leerdoel I	Leerdoel J	Leerdoel K
Groep 1/2			x	x	x	x	x			X	X
Groep 3		X x	X x	X	X	X x	x			X x	X x
Groep 4		X x	X x	x	x	x	x			X x x	X x x
Groep 5	x	X x x	X x x	X x x	X x	X x	X x	X x	x	X x x	X x x
Groep 6	x	X x x	X x x	X x x	X x	X x	X x	X x	x	X x x	X x x
Groep 7	x	X x x	X x x	X x x	X x	X x x	X x	X x x	X	X x x	X x x
Groep 8	x	X x x	X x x	X x x	X x	X x x	X x	X x x	X	X x x	X x x

Demografische doelen:

Doelen specifiek horend bij onze kinderen van de Vaart en de buurt. We hebben onderzoek gedaan naar wat er naast de algemene doelen van burgerschap nog nodig is. Kijkend naar wat de kinderen meenemen voor voeding naar school en het bestuderen van de kadastergegevens komen we uit bij drie doelen om onze kinderen beter voor te bereiden op de maatschappij:

- Gezonde leefstijl en duurzaamheid:
 - "Ik kan op een verantwoorde manier keuzes maken m.b.t. mijn voeding en weet waarom dit nodig is."
 - "Ik weet wat mijn bijdrage kan zijn aan een beter milieu en wat er gebeurt met het afval dat we produceren."
- Eenzaamheid in de wijk:
 - "Ik weet dat het belangrijk is om oog te hebben voor het welzijn van een ander en wat ik kan doen om eenzaamheid tegen te gaan."

Gezonde leefstijl

Bij de vakken als Faqta en Schoolschrijver en Lijn 3 wordt er veel invulling gegeven aan het thema voeding. Per 1 januari 2024 is er op De Vaart een gezond voedingsbeleid. Hierdoor laten we de kinderen bewuster nadenken over wat ze consumeren. Een belangrijke verandering hierbij is het aanbod van gratis Tommy Tomato. Wij bieden kinderen twee keer in de week de mogelijkheid om een gezonde warme maaltijd te lunchen. Daarnaast hebben we gratis schoolfruit. De kinderen die geen gezonde tussendoor vanuit thuis hebben ontvangen kunnen fruit kiezen. Ook kinderen die te kort eten meekrijgen vanuit thuis kunnen een stuk fruit uitkiezen.

Duurzaamheid

Ook staat het scheiden van afval centraal op de Vaart. Alle kinderen leren dat hoe je minder afval kunt creëren, het afval dat we hebben, scheiden in de daarvoor bestemde nieuwe bakken en we onderzoeken wat er met het gescheiden afval gebeurt. We willen de hoeveelheid afval tegengaan door de kinderen te vragen een drinkfles of beker mee te nemen. In verschillende groepen komt het thema duurzaamheid aan bod en brengen we in de bovenbouw een bezoek aan de huisvuilcentrale. Kinderen leren zo een duurzame bijdrage te leveren aan een betere wereld en een schoner milieu.

Eenzaamheid in de wijk

Ook hier hebben we met het team na onderzoek bepaalde afspraken gemaakt om de kinderen bij te brengen wat ze actief kunnen doen om dit tegen te gaan. Hier zijn we in 2023 actief mee aan de slag gegaan en breiden dit komende jaren uit. Al deze activiteiten organiseren we, zodat leerlingen kunnen oefenen in een mini-samenleving binnen en buiten het kindcentrum.

Gezonde leefstijl	Duurzaamheid	Eenzaamheid in de buurt
-de leerling drinkt water en neemt hiervoor een beker mee. -de leerling kiest voor een gezonde lunch. (of Tommy Tomato) -er wordt 1 traktatie aangeboden bij verjaardagen -we kiezen voor een gezond tussendoortje (fruit, cracker, rijst wafel, groente) -schoolfruit aanwezig	-de leerling leert afval scheiden in 4 verschillende categorieën; plastic, papier, gft en rest. -De leerling leert over afval d.m.v. het thema afval dat in verschillende groepen terugkomt. -De leerling brengt bezoek HVC (groep 8)	- De leerling brengt het ene jaar Kerst/nieuwjaarskaarten rond, andere jaar Paaseieren -De leerlingen maken kennis met buurtbewoners d.m.v. uitnodigingen voor het Vaartfeest en het oudercafé. -groep 8: 1 x per jaar Kerstlunch met buurtbewoners, in samenwerking met de gemeente.

Schoolklimaat

Op Kindcentrum de Vaart is er een uitgebreid beleidsplan sociale vaardigheid. Onderstaand stukje komt daar vandaan en geeft een goed beeld van hoe we ons op school gedragen:

Onderstaand stukje komt uit het beleidsplan sociale veiligheid:

Sociale Veiligheid, Pedagogisch handelen, De Kanjertraining: Sociale Veiligheid Protocol Kanjertraining 2019

Wij willen dat kinderen zich veilig voelen bij ons op school, als dat niet zo is weten we wat we moeten doen.

3.1: Onze uitgangspunten:

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school. De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord.

Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar. Van medewerkers verwachten wij het naleven van de drie basiswaarden: vrijheid, gelijkheid en solidariteit.

We geven het goede voorbeeld de kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media
- Indien zich een probleem voor doet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Op de Vaart hebben wij de school met zorg ingericht. Ieder jaar bekijken we met elkaar de klassen en de rest van de school. We delen de lokalen in met een rustplek, hangen de regels op één plek in de klas en zorgen dat er bij het bord niet te veel afleiding hangt. De kanjerregels hangen goed zichtbaar in alle klassen en in de gang.

Vanaf groep 4 worden de kinderen opgeleid tot mediator. Per periode zijn er 2 kinderen per groep aangesteld om tijdens de pauzes als mediator op te treden. Dit zorgt voor een verantwoordelijke, zelfstandige en veilige omgeving. Hier zie je het oefenen van de democratische waarden goed terug met de school als oefenplek.

Het vak Faqta heeft veel raakvlakken met de leerdoelen behorend bij burgerschap. Hierbij gebruiken we in elk lokaal een muur om het gemaakte werk en de doelen waaraan gewerkt is te tonen. Dit zorgt voor een goed reflectiemoment. Per thema is zichtbaar waar we aan werken. Ouders worden soms uitgenodigd bij een afsluiting van een thema.

In de gangen worden er (kunst)werken van de kinderen tentoongesteld. Ze zijn zichtbaar trots op hun werk en willen het graag laten zien. Er zijn verschillen zichtbaar door de eigen inbreng en creativiteit van de kinderen.

Er staan afvalbakken met daarop duidelijke symbolen om goed te kunnen scheiden.

Er hangen posters in de school over voeding en hierin wordt door de medewerkers het goede voorbeeld gegeven. Deze atmosfeer zorgt voor een veilig en prettig schoolklimaat.

Voorbeeld faqtamuur. Hierop is goed te zien en te lezen aan welke doelen de kinderen hebben gewerkt.

Professionalisering

Om professionalisering te waarborgen, is het belangrijk dat burgerschap als vast punt op de agenda terugkeert. De vragenlijsten van IEP geven een goed beeld van hoe gaat met het welbevinden. De afsluiting van een thema na Faqta i.c.m. Schoolschrijver geven de leerkrachten en kinderen een goed beeld van de behaalde resultaten. Op deze manier is een praktische evaluatie en het uitdelen van tips en trucs een welkome feedback. Met deze feedback leren de kinderen kritisch te kijken naar hun werk en kunnen aanpassingen maken, of een volgende keer de gekregen tips toepassen. Zo kunnen ze hun werk en zichzelf steeds verbeteren.

Om burgerschap te borgen maken we net als bij rekenen, taal en lezen een kwaliteitskaart Burgerschap om na te gaan of de doelen van een periode behaald zijn. We evalueren d.m.v. evaluatiekaarten. Daarop staan de doelen met de daarbij behorende lessen en vaardigheden beschreven. De coördinator burgerschap houdt de voortgang goed in de gaten en ziet toe op de uitvoering van de kwaliteitskaart. Tenminste 2x in een schooljaar staat Burgerschap op de agenda van een VLG (Vaartleergemeenschap)

De Kanjertraining wordt herhaaldelijk als punt op de agenda gezet en nieuwe collega's behalen meteen hun diploma. Bijscholing voor het hele team wordt op tijd ingepland en aan de hand hiervan worden er weer afspraken herhaald en bijgesteld.

De Vaart heeft gekozen op het gebied van cultuur om kennis de school in te halen middels een vakleerkracht voor muziek. 1 keer in de week krijgt elke groep een muziekles.

De school heeft verschillende specialismen in huis op het gebied van ondersteuning bij gedragsproblematiek en individuele zorg. Ook hebben we een netwerk voor zorg. Men kan hier terecht voor hulp en ondersteuning van externen (samenwerkingsverband).

Kwaliteitszorg

Op de Vaart hebben we gebruik gemaakt van de quickscan. In 2024 De stand van zaken over burgerschap kwam hieruit naar voren. Samen met het kaartspel heeft dit de basis voor burgerschap op de Vaart gelegd. D.m.v. een zelfevaluatie-instrument (kwaliteitskaarten) toetsen we elk jaar of de doelen behaald zijn en waar er verbetering of aandacht nodig is.

De afgenomen toetsen (hart en handen, vragenlijsten Kanvas) worden periodiek besproken en er wordt actie ondernomen op de uitkomst hiervan. Ouders en kinderen worden hierbij meegenomen. 4 keer per jaar worden de ouders en kinderen uitgenodigd om over hun voortgang te praten.

Op de talentenkaart staan onderdelen van burgerschap waarbij de kinderen zelf hun doelen stellen, bewaken en zo nodig bijstellen.

In de groepen 5 t/m 8 laten we de kinderen een "checklijst burgerschap invullen" (zie bijlage). Doordat de kinderen dit zelf invullen krijgen we een eerlijk beeld over de behaalde doelen en het geeft de kinderen eigenaarschap. De doelen komen in elk jaar terug en er komen per leerjaar doelen bij of wordt er verdiept. Hieruit blijkt welke hiaten er nog zijn op het gebied van burgerschap. Voor het team van de Vaart een geschikt meet-en evaluatietool om te zien waar we moeten bijsturen.

De leerkrachten houden de doelen goed in de gaten met de evaluatiekaarten. Op deze kaarten staan de doelen die we gekozen hebben op de Vaart met de daarbij behorende activiteiten en de vaardigheden die de kinderen leren. Na een blok van Faqta of een ander vak, vullen de leerkrachten dit in. De coördinator bespreekt dit met collega's.

Op de Vaart is er een coördinator die de ontwikkeling met betrekking op burgerschap in de gaten houdt. Ze/hij wijzigt het plan op activiteiten, (want we werken graag met de actualiteit) en gaat gesprekken met collega's aan om de gemaakte afspraken te waarborgen. Ook verzorgt de coördinator een moment voor burgerschap op de studiedag.

Resultaten

Om de gestelde doelen van burgerschap te monitoren en om keuzes te maken in ons aanbod, gebruiken wij de volgende instrumenten:

- **Hart en Handen van IEP**
De kinderen vullen dit 2x per jaar in de groepen 4 t/m 8. De IEP wordt gebruikt tijdens de startgesprekken met ouders om te kijken hoe het op sociaal gebied met de kinderen gaat. Ook worden ze weer gebruik bij het eindgesprek die wij met de ouder en kinderen hebben.
- **Evaluatiekaarten Burgerschap voor de leerkrachten**
De leerkrachten vullen dit 2x per jaar in de groepen 1 t/m 8 in. Ze bekijken welke doelen ze al hebben aangeboden en welke doelen nog aandacht moeten krijgen.
- **Checklist voor de kinderen vanaf groep 5**
De kinderen vullen het blad 1x per jaar in de groepen 5 t/m 8. Dit is nadat de kinderen het burgerschapthema in Faqta hebben gehad. In dit thema wordt toegelicht hoe Nederland democratisch in elkaar zit. De leerkracht bekijkt welke doelen door de kinderen nog als lastig wordt gevonden en kiezen 2 doelen uit die ze nogmaals aanbieden in de klas in een ander thema.
- **Dit-ben-ik blad**
De kinderen vullen dit 1x per jaar in de groepen 1 t/m 8. Dit doen ze aan het begin van het schooljaar. Dit zodat we de groei van de identiteit van de kind kunnen volgen.
- **Observaties van de leerkracht**
De collega's nemen 2x in het jaar tijd om de observaties te noteren in het evaluatieblad. Dit gebeurt in de groepen 1 t/m 8.
- **Leerlingtevredenheidspelling**
1x in de drie jaar vullen de leerlingen van groep 5 t/m 8 de leerlingtevredenheidspelling in. De volgende peiling is in 2027.
- **Monitor Sociale veiligheid VenstersPO**
Dit wordt 1x per jaar door de groepen 3/m 8 ingevuld.

Het *IEP LVS* bevat 'self-assessment'-instrumenten waarmee de leerling inzicht krijgt in zijn eigen profiel:

- sociaal-emotionele ontwikkeling,
- leeraanpak,
- creatief vermogen

<https://kanvas.kanjertraining.nl/api1/materiaal/2/download?token=60D3D379-BF85-09E7-7E49DBDA1715B80E>

<https://www.bureau-ice.nl/basisonderwijs/iep-leerlingvolgsysteem/hart-en-handeninstrumenten-iep-lvs/>

Onze school geeft 2 x per jaar een document in de vorm van een talentenkaart mee naar huis. Hierop staat de persoonlijke groei op gekozen gebieden beschreven. De kinderen stellen zelf ook doelen en evalueren hierop. Er zijn 4 momenten per jaar waarop ouders, leerlingen en leerkrachten elkaar ontmoeten. Op deze momenten worden de voortgangen op alle gebieden besproken en geëvalueerd. De burgerschapsdoelen worden 2x per jaar geëvalueerd: halverwege het jaar (december) en aan het einde van het schooljaar (juli). Halverwege het jaar wordt er bekeken welke doelen al zijn aangeboden en welke doelen nog meer aandacht vragen. Deze wordt ingevuld op de evaluatiekaart. De leerkrachten bekijken welke doelen door de kinderen nog niet worden begrepen en geven hier gedurende jaar extra aandacht aan. De kinderen vullen 1x het doelenblad burgerschap in. Deze wordt door de leerkracht geëvalueerd. De leerkracht kiest 2 doelen die nog minder beheerst zijn uit en biedt dit aan in een volgend thema of blok. Op deze manier is het voor iedereen duidelijk hoe de ontwikkeling verloopt en waar we nog samen aan kunnen werken. De werkgroep burgerschap/gedrag monitort schoolbreed gedrag.

Met opmerkingen [EH1]: Worden er nieuwe doelen opgesteld naar aanleiding van de analyse en evaluatie?

Verbinding

Het team, leerlingen en ouders werken samen aan burgerschap. Op een school met zoveel verschillende culturen is het uitermate belangrijk dat er kennis is van de verschillen en het respect dat daarbij hoort.

Kennis wordt in huis gehaald daar waar nodig. Ouders werken graag mee en zien het belang goed in. De ouderraad is op de Vaart erg actief en ook de MR denkt goed mee over de kwaliteit van het onderwijs. Ze helpen mee bij het bedenken van activiteiten en de uitvoering hiervan. Als er nieuwe plannen zijn vanuit het team worden de MR en de OR hierbij betrokken.

Ouders worden meerdere keren per jaar uitgenodigd om te praten over de ontwikkeling van hun kind, maar ook tussentijds staat de deur open voor vragen. Ouders denken mee over oplossingen.

Bij de vakken Faqta en Schoolschrijver nemen we geen toetsen af, maar we zien direct het resultaat bij de oefeningen. Voor ons fijn, want zo kunnen we tijdens de lessen als zien welk kind de stof nog niet begrepen heeft.

De evaluatiekaart zorgt voor een jaarlijkse controle van de doelen voor burgerschap. Middels de talentenkaart gaan we met leerlingen en ouders in gesprek over de voortgang van de ontwikkeling. Door deze aanpak spelen transparantie, gesprek en verantwoording een belangrijke rol. Samen voelen we de verantwoordelijkheid voor goed burgerschapsonderwijs.

Bijlagen:

- Evaluatiekaarten groep 1 t/m 3, groep 4 t/m 6, groep 7 en 8
- Poster demografisch doel
- Quicksan december 2023
- Burgerschap doelenkaart voor de kinderen van de groepen 5 t/m 8
- Kwaliteitskaart Burgerschap op de Vaart

Evaluatiekaart groep 1-2

Doel	Activiteit bij	Vaardigheden	Resultaat/ ervaringen
B leren wat het inhoudt om samen beslissingen te nemen	Kanjert Thema Lijn 3	- ik kan luisteren naar elkaars ideeën - ik kan afspraken nakomen	
C leren over de verschillen tussen verhoudingen en opvattingen binnen onze samenleving.	Kanjert Thema Lijn 3	- ik kan kanjerregels nastreven - ik kan meedoen aan gesprekken in de groep	
D Leren reflecteren op het gemaakte werk.	Kanjert Thema	- ik kan eigen opvattingen omzetten naar activiteit	
E leren omgaan met verschillende emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten.	Kanjert Lijn 3	- ik kan onderscheiden ik en de ander (uniciteit) - ik kan uiten van gevoelens, wensen en opvattingen	
F Leren respectvol om te gaan en conflicten vreedzaam op te lossen	Kanjert Lijn 3	- ik kan regels naleven - ik kan respectvol omgaan met elkaars opvattingen en gevoelens - ik kan me verplaatsen in een ander	
G leren voor zichzelf op te komen of voor een ander, discriminatie en ongelijkheid te herkennen en benoemen.	Kanjert	- ik kan negatief gedrag herkennen - ik kan zelf onderscheid maken tussen goed en slecht	

Demografische doelen (vanaf 01—1-2024)

Gezonde leefstijl	Thema	- ik neem water mee naar school - ik eet een gezonde lunch - gezond tussendoortje	
Eenzaamheid in de wijk	Thema	- ik maak kerstkaarten voor bewoners - ik maak kennis met de buurtbewoners door ze uit te nodigen op thema-afsluitende middagen/avonden - ik zorg voor betrokkenheid door de bewoners uit te nodigen voor spelmiddagen	
Duurzaamheid	Thema	- Ik leer over het scheiden van afval en pas dit toe - Ik neem een beker mee i.p.v. pakjes, zodat ik zorg voor minder afval	

Evaluatiekaart groep 4 t/m 6

Doel	Activiteit bij	Vaardigheden	resultaat / ervaringen
A leren van, door en over de waarden van de democratische staat	Faqta School- schrijver Thema	-Ik kan voor- en nadelen democratie, republiek en monarchie beargumenteren. (groep 5 en 6) -ik kan mijn eigen standpunt bepalen (groep 5 en 6)	
B leren wat het inhoudt om samen beslissingen te nemen	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-ik kan luisteren naar elkaars ideeën -ik kan besluiten accepteren -ik kan regels opstellen -ik kan afspraken nakomen -ik kan groep oplossingen vinden bij conflicten of problemen	
C leren over de verschillen tussen verhoudingen en opvattingen binnen onze samenleving.	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-ik kan kanjerregels nastreven -ik kan symboliek van verschillende culturen herkennen -ik kan zelf onderscheid maken tussen goed en slecht en dit vergelijken met wat gangbaar is in de samenleving	
D Leren reflecteren op het gemaakte werk.	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-ik kan mijn eigen opvattingen omzetten naar activiteit -ik kan omgaan met kritiek	
E leren omgaan met verschillende emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten.	Faqta School- schrijver Kanjert	-ik heb inzicht in eigen opvattingen, mogelijkheden en beperkingen -ik kan omgaan met kritiek -ik kan meedoen aan gesprekken in de groep -ik krijg inzicht in verschillen tussen mensen	
F Leren respectvol om te gaan en conflicten vreedzaam op te lossen	Kanjert	-ik kan regels naleven -ik kan respectvol omgaan met elkaars opvattingen en gevoelens -ik kan mijn eigen rol herkennen en erkennen	

		-ik kan mij verplaatsen in een ander	
G leren voor zichzelf op te komen of voor een ander, discriminatie en ongelijkheid te herkennen en benoemen.	Faqta School- schrijver Kanjert	- ik kan discriminatie herkennen -ik kan zelf onderscheid maken tussen goed en slecht	
H Leren over de effecten van de onlinewereld en hun rol hierin.	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-ik krijg training mediawijsheid (groep 6) - https://faqta.nl/digitale-geletterdheid (groep 5 en 6)	
I Leren werken met digitale vaardigheden ook op creatief gebied	Faqta Thema	- https://faqta.nl/digitale-geletterdheid (groep 5 en 6)	

Demografische doelen (vanaf 01—1-2024)

Gezonde leefstijl	Thema	-ik neem water mee naar school -ik kies voor gezonde lunch en weet waarom ik kies voor een gezond tussendoortje	
Eenzaamheid in de wijk	Thema	- Kerstkaarten maken - uitnodigen thema-afsluitende middagen/avonden	
Duurzaamheid	Thema	-ik leer afval scheiden en weet waarom -ik neem een beker mee i.p.v. pakjes	

Evaluatiekaart groep 7/ 8

Doel	Activiteit bij	Vaardigheden	resultaat
A leren van, door en over de waarden van de democratische staat	Faqta School- schrijver Thema	-ik kan campagne voeren -ik kan kritische vragen stellen -ik kan informatie beoordelen -ik kan voor- en nadelen democratie, republiek en monarchie beargumenteren. -ik kan mijn eigen standpunt toelichten en verdedigen - debatteren	
B leren wat het inhoudt om samen beslissingen te nemen	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-ik kan luisteren naar elkaars ideeën -ik kan informatie opzoeken om mening te vormen -ik kan besluiten accepteren -ik kan regels opstellen -kan afspraken nakomen	
C leren over de verschillen tussen verhoudingen en opvattingen binnen onze samenleving.	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-kan kanjerregels nastreven -kan symboliek van verschillende culturen herkennen -ik kan discriminatie herkennen en leer ermee omgaan -ik kan zelf onderscheid maken tussen goed en slecht en dit vergelijken met wat gangbaar is in de samenleving	
D Leren reflecteren op het gemaakte werk.	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	-ik kan mijn eigen opvattingen omzetten naar activiteit -ik kan omgaan met kritiek	
E leren omgaan met verschillende emoties, ambities, talenten en ontwikkelpunten.	Faqta School- schrijver Kanjert	-ik kan eigen opvattingen omzetten naar activiteit -ik kan omgaan met kritiek	

F Leren respectvol om te gaan en conflicten vreedzaam op te lossen	Kanjert	- ik kan regels naleven - ik kan respectvol omgaan met elkaars opvattingen en gevoelens - ik kan mijn eigen rol herkennen en erkennen	
G leren voor zichzelf op te komen of voor een ander, discriminatie en ongelijkheid te herkennen en benoemen.	Faqta School- schrijver Kanjert	- ik kan invloed uitoefenen op besluitvorming met leerlingen uit meerdere groepen - ik kan omgaan met uitsluiting - ik kan omgaan met vrijheden en beperking	
H Leren over de effecten van de onlinewereld en hun rol hierin.	Faqta School- schrijver Kanjert Thema	- ik krijg training mediawijsheid - https://faqta.nl/digitale-geletterdheid	
I Leren werken met digitale vaardigheden ook op creatief gebied	Faqta Thema	- https://faqta.nl/digitale-geletterdheid	

Demografische doelen

Demografische doelen (vanaf 01—1-2024)

Gezonde leefstijl	Thema	- ik neem water mee naar school - ik kies voor gezonde lunch en weet waarom - ik kies voor een gezond tussendoortje	
Eenzaamheid in de wijk	Thema	- Kerstkaarten maken - uitnodigen thema-afsluitende middagen/avonden	
Duurzaamheid	Thema	- ik leer afval scheiden en weet waarom - ik neem een beker mee i.p.v. pakjes - ik breng een bezoek aan HVC om te leren over het verwerken van afval	

Burgerschap doelenkaart groep 5 t/m 8

Ik weet het nog niet	Ik weet het een beetje	Ik begrijp het	Ik kan het uitleggen		groep
				De constitutionele monarchie	
				Ik weet waarom in het Nederlandse staatsrecht de koning onschendbaar is.	5
				Ik weet waarom regeerders en vele anderen een eed of belofte af moeten leggen.	5
				Ik weet wat een constitutionele monarchie betekend.	5
				Het parlement	
				Ik weet dat het parlement bestaat uit de Tweede en de Eerste kamer.	6
				Ik weet dat de leden van de Tweede kamer rechtstreeks gekozen worden door de bevolking.	6
				Ik weet hoeveel leden de Tweede kamer heeft.	6
				Ik weet wie er mogen stemmen in Nederland.	6
				Ik weet hoe vaak er verkiezingen zijn voor de Tweede Kamer.	6
				Ik weet wanneer er tussentijdse verkiezingen nodig kunnen zijn.	7
				Ik weet door wie de leden van de Eerste Kamer gekozen worden.	7
				Ik kan het verschil tussen de Eerste en Tweede Kamer uitleggen.	7
				Ik kan enkele politieke partijen noemen en aangeven wat de verschillen ertussen zijn.	7
				Ik kan uitleggen waarom het heel belangrijk is om te gaan stemmen.	8
				Ik weet dat het parlement de taak heeft om de regering te controleren.	8
				De regering	
				Ik weet de regering wordt samengesteld nadat er verkiezingen zijn geweest.	6
				Ik weet dat de regering een meerderheid nodig heeft in het parlement.	6
				Ik weet dat de regering samengesteld wordt uit de politieke partijen die samen een meerderheid hebben in het parlement.	6
				Ik weet wie er in Nederland deel uit maken van de regering.	7
				Ik weet wat het kabinet is en wie er deel van uitmaken.	7
				Ik weet wat een minister-president doet.	7
				Ik kan een aantal ministers opnoemen.	7

			Ik weet wat een ministerie is, en ik kan van enkele de taken benoemen.	8
			Wetten	
			Ik weet dat het parlement de wetten vaststelt.	6
			Ik weet dat zowel de minister als de Tweede Kamer wetsvoorstellen kunnen indienen.	6
			Ik weet dat er een meerderheid nodig is in het parlement om een wet aan te nemen,	6
			Ik weet wat de grondwet van een land is.	6
			Ik weet wat er nodig is om de grondwet te veranderen, en waarom dat goed is.	8
			De rechterlijke macht	
			Ik weet dat strafrecht geldt bij het overtreden van de wet.	5
			Ik weet dat rechters uitspraken doen naar aanleiding van de wetten die zijn opgesteld.	5
			Ik weet dat de taak van een advocaat is om iemand te helpen bij een rechtszaak.	5
			Ik weet dat het burgerlijk recht gaat over geschillen tussen personen of tussen de overheid en een persoon.	8
			Ik weet dat er verschillende rechters zijn, zoals het kantongerecht, de rechtbank en de Hoge Raad.	8
			Ik weet dat er rechters onafhankelijk zijn van de regering of het parlement.	8
			Ik weet wat in hoger beroep gaan inhoudt.	8
			Ik weet dat in een democratie de wetgevende macht, de rechterlijke macht en de uitvoerende macht (politie) gescheiden zijn.	8
			Het gemeentebestuur	
			Ik weet dat de gemeenteraad gekozen wordt door de inwoners van een gemeente.	6
			Ik weet dat de inwoners van een gemeente kunnen stemmen op een lid van één van de politieke partijen.	6
			Ik weet dat de burgemeester niet wordt gekozen, maar wordt benoemd.	6
			Ik weet dat de burgemeester wel lid is van een politieke partij, maar wel boven de partijen staat.	6
			Ik ken enkele taken die de gemeente heeft.	6
			Ik kan enkele voorbeelden noemen waarover de gemeente mag beslissen.	6
			Vrijheid en gelijkheid	
			Ik weet wat vrijheid, gelijkheid en solidariteit betekend in een democratie.	5
			Ik weet wat grondrechten zijn.	5

			Ik weet wat mensenrechten zijn.	5
			Ik weet wat kinderrechten zijn.	5
			Ik kan mijn eigen grenzen benoemen, herkennen en bewaken (emotioneel, lichamelijk, seksueel)	5
			Ik weet dat als ik iets wil, ik ook rekening moet houden met anderen in de samenleving.	5
			Ik weet wat er bedoeld wordt met discriminatie.	5
			Ik kan voorbeelden noemen van uitsluiting, onrechtvaardigheid en discriminatie.	6
			Ik weet dat er verschillen zijn tussen mensen (gender, seksuele voorkeur, levensbeschouwing, religie, en culturele achtergronden, huidskleur)	6
			Ik weet dat mensen soms worden gediscrimineerd vanwege deze verschillen.	6
			Ik weet dat het belangrijk is om respect te hebben voor de verschillen tussen mensen.	6
			Ik kan voorbeelden geven uit de geschiedenis dat mensen werden uitgesloten of erger.	6
			Ik weet dat het een kenmerk van de democratie is dat er ook voor zwakkeren in de samenleving opgekomen wordt.	6
			Ik kan voorbeelden geven van hoe mensen door de media of door social media worden beïnvloed in hun mening over andere mensen.	7
			Ik weet wat er bedoeld wordt met groepsidentiteit.	8
			Ik weet dat er altijd het risico is dat mensen andere mensen die niet bij hun groep horen willen uitsluiten en ze als gevaar zien.	8
			Democratische cultuur	
			Ik kan uitleggen wat democratie is.	5
			Ik begrijp hoe in Nederland de democratie is ontstaan.	5
			Ik kan de voordelen van een democratie uitleggen,	5
			Ik kan uitleggen wat de bedreigingen voor een democratie kunnen zijn.	5
			Ik weet hoe belangrijk het is om de feiten eerlijk te noemen.	6
			Ik kan uitleggen wat er wordt bedoeld met "fake news".	6
			Ik weet wat een dictatuur is.	7
			Ik weet hoeveel invloed burgers in een dictatuur op de regering hebben.	7
			Ik kan uitleggen hoe belangrijk het is om te gaan stemmen bij verkiezingen.	7
			Ik begrijp dat mensen heel verschillende meningen kunnen hebben.	7

				Ik begrijp dat ook in een democratie niet iedereen zijn zin kan krijgen.	7
				Ik weet dat er in Nederland het recht van demonstratie is.	7
				Ik begrijp dat mensen heel verschillende meningen kunnen hebben.	7
				Ik begrijp dat anderen soms boos kunnen worden over mijn mening of over die van een ander.	7
				Ik kan uitleggen hoe je om kunt gaan met verschillende meningen.	7
				Ik begrijp hoe je een conflict op een goede manier kunt oplossen.	7
				Ik begrijp dat een heel belangrijk punt in een democratie is dat je rekening houdt met de minderheid.	8
				Ik begrijp dat ook in een democratie de overheid niet alles kan regelen voor de inwoners.	8
				Globalisering	
				Ik weet welke landen bij de Europese Unie horen.	8
				Ik weet welke landen de euro hebben als munt	8
				Ik weet wat de Europese commissie betekent en doet.	8
				Ik weet wat het Europese parlement is en waar die zetelt.	8
				Ik kan voordelen noemen van Europese samenwerking voor ons land.	8
				Ik kan enkele Europese instellingen noemen en uitzoeken wat ze doen.	8
				Ik weet waarom men begonnen is aan meer Europese samenwerking.	8
				Nederland in de wereld	
				Ik weet dat veel mensen naar Nederland komen als toerist.	5
				Ik weet dat veel Nederlanders naar andere landen op vakantie gaan.	5
				Ik kan voorbeelden noemen van cultuur (muziek, films, kunst) die wij vanuit het buitenland hebben overgenomen.	5
				Ik kan enkele voorbeelden noemen van Nederlandse cultuur die bekend is in het buitenland.	6
				Ik weet wat exporteren en importeren betekent.	6
				Ik weet dat Nederland veel goederen exporteert naar het buitenland.	6
				Ik weet dat Nederland veel goederen importeert uit het buitenland.	6
				Ik weet wat emigratie en immigratie betekent.	6
				Ik weet dat mensen naar Nederland komen en ken een aantal redenen daarvoor.	6
				Ik weet welke invloed het heeft op een land als er veel mensen uit het buitenland hier komen wonen.	7

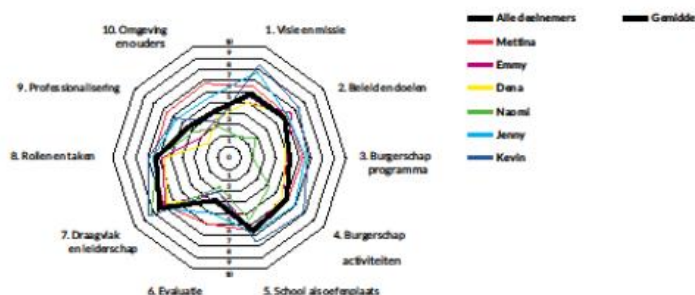
Poster voeding

Quickscan burgerschap

Web QuickScan Burgerschap

Gemiddelde Scores 0-4:

Deze score geeft aan dat er op dit onderdeel nog zeker punten voor verbetering zijn. Het is belangrijk om in de aanpak te gaan zoeken naar punten die een snelle succeservaring op kunnen leveren, zodat de motivatie om met dit item aan de slag te blijven aanhoudt. Naast snelle interventies is het belangrijk om een lange termijn planning voor verbetering te maken en smart doelen te beschrijven.

Gemiddelde Scores 5-7:

Deze score geeft aan dat je al aardig op weg bent met dit onderdeel. Het is voor iedereen een herkenbaar item in de school, maar er zijn onderdelen waarop nog scherper ingestoken kan worden. Bij een gemiddelde score als deze kun je vaak met korte, snelle acties veel verbeteringen bewerkstelligen. Zet de verbeteracties uit bij de verantwoordelijke medewerkers of teams, zodat je zicht houdt op het proces.

Gemiddelde Scores 8-10:

Je bent goed tot uitstekend bezig, maar er zijn nog stappen te maken op de onderdelen die rond de 8 scoren. Het is nu ook belangrijk om alles wat op orde is op dat niveau te handhaven. Als je deze scores hebt, is het belangrijk om de PCDA cyclus goed toe te passen en te blijven evalueren wat je doet aan burgerschapsonwikkeling en hoe de kwaliteit daarvan is. Het kan ook de moeite lonen om de borging van de processen te onderzoeken en te monitoren.

Burgerschap, onze visie:

Wij streven ernaar, om een diverse en inclusieve gemeenschap te creëren, waarin wij kinderen maximale ontwikkelkansen willen bieden en waar iedereen gelijkwaardig wordt gewaardeerd en gerespecteerd. Ons kindcentrum is een oefenplaats voor burgerschap. Wij leren kinderen kennis en vaardigheden aan en geven ze de ruimte om hiermee te kunnen oefenen, als voorbereiding op hun rol in de samenleving. Wij leren kinderen wie ze zijn en wat zij kunnen betekenen voor een ander en de wereld om zich heen.

Wat is burgerschap?

Basisvaardigheden burgerschap zijn sociale en maatschappelijke vaardigheden die leerlingen helpen om actief deel te kunnen nemen aan de samenleving. Het gaat om het verwerven van kennis en vaardigheden en het toepassen van die kennis en vaardigheden in het leven van alledag.

Burgerschap veronderstelt kennis over het functioneren van de Nederlandse democratie en de daarbij behorende waarden. Naast het bijbrengen van deze kennis is het ook belangrijk dat scholen, vanuit hun eigen levensbeschouwelijke en/of pedagogische visie, leerlingen helpen bij het opdoen van ervaringen met betrekking tot de diverse en democratische samenleving.

De school is een oefenplaats waar leerlingen ontdekken dat samenleven zich op allerlei niveaus en in allerlei gemeenschappen afspeelt: fysiek en digitaal, lokaal, nationaal en mondiaal. Zo leren leerlingen hoe zij zich verhouden tot mensen met andere opvattingen dan zij en hoe op een respectvolle wijze kan worden omgegaan met verschillen tussen mensen. Door te reflecteren op wat hen drijft als persoon en wat hun normen en waarden zijn, verkennen leerlingen hoe ze zelf willen en kunnen bijdragen aan de samenleving.

(SLO, Burgerschap)

Werkwijze schoolbreed:

- We volgen de lessen van Faqta.
- We volgen de lessen van Kanjertraining .
- We volgen de methode Schoolschrijver en Leerlijn 3.
- We voeren de activiteiten beschreven in het beleidsdocument burgerschap uit.
- We richten de school als oefenplaats voor burgerschap in.
- Leerkrachten geven zelf het goede voorbeeld.
- We hangen de doelen waaraan gewerkt is zichtbaar op in de groepen.
- We evalueren per groep of de gestelde doelen zijn behaald.
- De kinderen evalueren vanaf groep 5 of de doelen zijn behaald.
- We zorgen er samen voor (met ouders) dat de leerlingen gezonde voeding mee naar school nemen.
- We zorgen samen met de ouders en kinderen voor de invulling van de feesten.
- Gedurende het schooljaar wordt het plan burgerschap bijgewerkt op actualiteiten.
- Tenminste 1 teambijeenkomst per schooljaar wordt er aandacht geschonken aan het (eventueel) bijstellen van de doelen en activiteiten.